

տարիներ առաջ և, կարելի է ասել, նոր ժամանակներում ստեղծված երկլեզվյան լավագույն բառարաններից մեկն է, մասնավորապես լուրջ աշխատանք հայ-ֆրանսիական բառարանագրության մեջ:

Սույն «Dictionnaire français- arménien des locutions et expressions, 10000 entrées» («Դարձվածքների և արտահայտությունների ֆրանսերեն-հայերեն բառարան». 10000 միավոր») գիրքը, ինչպես «Նախաբան»-ում է նշվում, «հիմնականում ունի գործնական բնույթ», սակայն գտնում ենք, որ այն կարևոր է ֆրանսերենի բառապաշարի համապատասխան միավորների իմացության և հայերենի նույն միավորների համարժեքության տեսանկյունից:

Աշխատանքը կատարված է բարեխղճորեն, որ արդյունք է հեղինակի երկար տարիների անընդմեջ աշխատանքի: Բառահոդվածները կառուցված են երկլեզվյան բառարանագրության դասական սկզբունքներով, դրանք ամբողջանում են երկու և ավելի (շուրջ երկու տասնյակ, երբեմն ավելի) դարձվածային միավորներով և դրանց հայերեն համարժեքներով (հմտ. ամենալայն գործածության բառերը՝ բայ, գոյական և այլն, օրինակ՝ ֆրանս. dire «ասել» բերվում է շուրջ 30 միավորով և հայերեն համարժեքներով): Այդպիսով հեղինակը փաստորեն ներկայացնում է ֆրանսերենի բառագանձի այն հատուկ շերտը, որն առավել իմաստալից է, բառային բազմիմաստությամբ աչքի ընկնող, որով սնվում է ամեն մի լեզվի, սովյալ դեպքում՝ հայերենի և ֆրանսերենի ոճական համակարգը, գործառության շրջանակը: Այն, թարգմանական լինելուց բացի, բացատրական է, որի մասին հատուկ հղում ունի հեղինակը. «Բառարանը, լինելով երկլեզվյան, նաև բացատրական է, քանի որ ֆրանսերեն և հայերեն դարձվածամիավորներն ուղեկցվում են նկարագրական ու հումանիշային բացատրություններով ու ճշգրտումներով»:

Այն հասցեագրված է ամենալայն խավերին՝ կրթության և գիտության բնագավառ, ուստի սպասելի է ավելի մեծ տպաքանակ. սա ընդամենը 300 օրինակ է:

Գիրքը տպագրել է ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատարակչությունը, այն աչքի է ընկնում տպագրական բարձր մակարդակով (օրինակելի ձևավորում, տառատեսակի ճիշտ ընտրություն, բառահոդվածների ստույգ բաշխում և առանձնացում, որակյալ թղթի օգտագործում և այլն):

Նվեր Մարգարյան. Հավելական հարաբերության արտահայտությունը հայերենում, Ե., ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2017, 204: Լույս է տեսել ՀՀ ԳԱԱ Հ. ԱՃառյանի անվան լեզվի ինստիտուտի արդի հայերենի բաժնի վարիչ, Բ. Գ. Թ.

դոց. Ն. Ժ. Սարգսյանի հիշյալ վերնագրով մենագրությունը, որն ամփոփում է հայերենի շարահյուսագիտության բնագավառում հեղինակի՝ տարիների ընթացքում մշակած տեսության, այն է՝ լեզվի շարահյուսական մակարդակում ինչ դեր ունեն հավելական հարաբերություն արտահայտող կապակցությունները, որոնք են նրանց լեզվական և ոճական առանձնահատկությունները:

Աշխատանքի երեք գլուխներից առաջինը նվիրված է, ինչպես հեղինակն է անվանում, հավելական կառույցների ընդհանուր բնութագրին, երկրորդը՝ դրանց տեսակներին և դասակարգման սկզբունքներին, իսկ վերջինը՝ ոճական արժեքին:

Ն. Սարգսյանը լեզվաբանության մեջ գիտական հակիրճ լեզվով ստեղծագործող գիտնական է:

Իր այս մենագրությունը վերաբերում է արդի հայերենի շարահյուսական մեկ ինքնուրույն միավորի՝ հավելական կառույցների լեզվական և ոճական արտահայտության սեղմ վերլուծությանը. նման մոտեցմամբ լեզվական միավորի ոճական կողմին անդրադառնալը, կարծում ենք, ավելին է և խիստ արժեքավոր, քան որ հանդիպում ենք այս կան այն հեղինակի լեզվին կից ոճի քննությանը, այն էլ վաղուց հնացած, այսպես կոչված, ծեծված կաղապարի (տրաֆարետի) մեջ:

Թեմային առնչվող այս կամ այն խնդրի քննարկումը կատարվում է տեսական լայն ընդգրկմամբ: Հայ և ռուս լեզվաբանության մեջ այդ թեմային մասնակիորեն կամ ուղղակիորեն անդրադարձած աշխատանքների նկատմամբ նա ունի իր հստակ կողմնորոշումը, նաև մոտեցումը, և ըստ այդմ առաջ է քաշում հայերենի հավելական կառույցների վերաբերյալ կոնկրետ հարցեր (օրինակ՝ շաղկապավոր հավելական կառույցների մեջ՝ համադասական, ստորադասական և հավելական շաղկապներով տեսակների հետ կապված), որոնք իրական են և հանգուցային:

Կատարվում է հավելական միավորների ճիշտ դասակարգում, ամենից առաջ՝ ըստ կառուցվածքի (հմմտ. Երգեց: *Վատ և տհաճ ձայնով*. Գեղեցիկ վայր է: *Նան աղբյուրներ շատ կան* և այլն), ըստ նախադասության հիմնական մասին միանալու միջոցի՝ շաղկապավոր և անշաղկապ, գործածվում են գրեթե բոլոր շաղկապներով կառույցներ (հմմտ. Բայց գլուխը դատարկ է: *Ու գրպանը նույնպես*. Օրենքի ներկայացուցիչները սպասել չեն սիրում: *Իսկ առավել ևս՝ կանայք*. Մուրճի պոչն է երևում միայն, իսկ գլուխը թաղվել է կավահողում: *Ուրեմն մուրճը ահագին ծանր է* և այլն), ըստ շարահյուսական դերի (հմմտ. Հազար վարդեր կրակվեցին շուրջը կողքին, // *Հազար խաշխաշ, ու գարնան օր, ու ծիածան*. Անտառում արջեր կան, *վարազներ էլ, բորենիներ էլ* և այլն), ըստ արտահայտած իմաստի և դրսևորած շարահյուսական հարաբերության, ըստ հաղորդակցական տեսակների և եղանակավորության (հմմտ. Եվ կհարցնեմ ձեր

որպիսությունը, նաև ինձ բարի հիշողաց. Դժգոհ չեմ քեզանից: Թեկուզ և կտրվեցիր ընդունելության քննություններից և այլն):

Տեսական առումով նկատելի է, որ լեզվի շարահյուսական մակարդակում հավելական կառույցներն ունեն առավելապես ժողովրդախոսակցական ոճին բնորոշ երանգներ՝ հատկանիշներ: Նման կառույցները մեծապես գործածվում են լեզվի բանավոր տարբերակում, որը և գրականում դառնում է հաղորդակցական փաստ: Ոճական առումով նման միավորները խոսքին հաղորդում են աշխուժություն, անմիջականություն, ստեղծում տպավորություն և այլն:

Վ. Գ. Հ.